

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 2023

ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ ԱՊՈԹԵ

(միասնաբար արտասանուած)

Իմաստութիւն Հօր Յիսուս, րուր ինձ իմաստութիւն կբարիս խորհել եւ խօսել եւ գործել առաջի քո յամենայն ժամ. ի չար խորհրդոց, ի բանից եւ ի գործոց փրկեա կիս. եւ ողորմեա քո արարածոց եւ ինձ բազմամեղիս: Ամէն:

ՍԱՂՄՈՍ 49

ՄԱՀՈՒԱՆ ԵՒ ՓՈՒՃ ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Լսեցէք, դուք՝ բոլոր ժողովուրդներ,
ականջ րուէք, դուք՝ բնակիչներ ամբողջ աշխարհի.
բոլորդ անխփիր՝ ռամիկներ ու մեծամեծներ, հարուստներ ու աղքատներ:
Ինչ որ պիտի ըսեմ՝ իմաստութիւն է,
սիրտէս բղխած խորհուրդները՝ ողջմտութիւն:
Օրինակ մը պիտի առնեմ,
եւ քնարիս նուագին հետ անոր խորհուրդը պիտի բացատրեմ:
Ես վախ չեմ գգար՝ երբ չար օրեր կու գան,
եւ նենգաւոր թշնամիներ ամէն կողմէ կը պաշարեա զիս.
մարդիկ՝ որոնք իրենց սրացուածքներուն կը վստահին,
իրենց մեծամեծ հարստութեամբ կը պարծենան:
Արդարեւ հարստութիւնը չի կրնար մարդս փրկել,
չի կրնար կեանքը գնել Աստուծմէ.
որովհետեւ մարդուս կեանքը շար թանկագին է,
եւ ռեւէ փրկանք բաւարար չէ՝
անոր անվախճան կեանք պարգեւելու,
մահուան ձեռքէն ազատելու:
Կը րեսնեա՝ թէ իմաստունն ալ կը մեռնի,
յիմարն ու անմիտն ալ կը կորսուին,
ուրիշներուն ձգելով իրենց սրացուածքները:
Ինչքան ալ շար հողեր ունենան իրենց անունով՝
գերեզմանը կը դառնայ անոնց մնայուն րունը,
անոնց բնակարանը՝ բոլոր ժամանակներուն:
Այն մարդը որ չի հասկնար իրեն րրուած պատիւը,
կը նմանի անբան անասուններուն, որոնք ի սպառ կը կորսուին:
Այս է վախճանը անոնց անմիտ ինքնավստահութեան,
այս է վերջը անոնց ինքնագոհութեան:
Ոչխարներու պէս՝ մահուան պիտի մարնուին,
Մահը պիտի ըլլայ անոնց հովիւը. ուղղակի գերեզման պիտի իջնեն,
անոնց կերպարանքը պիտի ոչնչանայ,
մեռելներու աշխարհը պիտի ըլլայ անոնց բնակավայրը:
Մակայն Աստուած զիս պիտի փրկէ մահուան ճիրաններէն,
որովհետեւ զիս իր քովը պիտի առնէ:
Իրար մի անցնիր երբոր մէկը կը հարստանայ,
երբոր բազմապարկուին անոր րունին ինչքերը.
որովհետեւ երբոր մեռնի՝ ռեւէ բան հետը պիտի չրանի,
ունեցուածքը իրեն հետ գերեզման պիտի չիջնէ:
Թէպէտ իր կենդանութեան ինքզինք երջանիկ կը համարէ,
եւ կը գովուի իր ունեցած յաջողութիւններով,
բայց ինք եւս իր հայրերուն պէս
պիտի երթայ խաւար աշխարհը, ուր լոյս պիտի չրեսնէ յաւէր:
Այն մարդը որ չի հասկնար իրեն րրուած պատիւը,
կը նմանի անբան անասուններուն, որոնք ի սպառ կը կորսուին:

ՄԱՀՈՒԲԱՆ ԵՒ ՓՈՒՃ ՀԱՐՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մաղմոս մը, որ բոլոր ժամանակներուն համար է: Մաղմոս մը, որ առիթ կու տայ իւրաքանչիւր մարդ արարածին մտածելու կեանքի մասին ու կեանքի նպատակի մասին: Մաղմոս մը, որ ուղղուած է բոլոր խաւի մարդոց համար. ռամիկ թէ մեծամեծ, հարուստ թէ աղքատ: Մաղմոսներգուն կող կ'ուղղէ, բոլոր ժողովուրդներուն, աշխարհի բոլոր բնակիչներուն, որ լսեն եւ ականջ դնեն: Հերաքրքրական է, որ երկու տարբեր բառերու գործածութիւնը ցույց կու տայ կարեւորութիւնը ըսելիքին: Լսեցէք եւ ականջ դրէք, որ կը նշանակէ ուշադրութեամբ մտիկ ըրէք, թեթեւի մի առնէք ըսելիքը: Ուշադրութեամբ լսեցէք: Ըսելիքի կը վերաբերի բոլորին անխտիր: Ըսելիք մը, որ կը պարունակէ իմաստութիւն: Եւ իմաստութիւն ըսելով, ոչ գիտութիւն, այլ՝ զանազանութիւն ընելու եւ զանազանութիւն դնելու ունակութիւն: Իմաստութիւն հասկացողութիւնը բան մըն է որ մարդ արարածը չունի, ընդոծին չէ, հետը չի ծնիր, այլ պէտք է խնդրել, պէտք է ուզել, որոնել: Այդ իմաստութիւնը պարզ խնդրանքով ալ չըլլար, այլ՝ անձը խոնարհեցնելով: Որովհետեւ մարդ արարածը երբ հպարտ է իր ամէն ինչ գիտեմի հոգեբանութեամբ դժուար թէ իմաստութիւն ունենայ: Անոր համար ալ այդ իմաստութիւնը ձեռք ձգելու համար, պէտք է մեր անձերը խոնարհեցնել: Երկրորդ, այս խօսքերը պարզ խօսքեր ու արտայայտութիւններ չեն, այլ՝ սրբէն բղխած խորհուրդներ են, այսինքն՝ մտածուած, ժամանակ փրամադրած, խոկած այ բոլորի վրայ: Որովհետեւ ընդհանրապէս մարդ արարածը շար առագ արտայայտուող արարած մըն է, առանց մտածելու իր ըսածին մասին, արտայայտութիւններ կ'ունենայ, որուն համար ալ Քրիստոս իր ուսուցումներուն մէջ կը զգուշացնէր ըսելով, «Զգուշ եղէք ձեր ըսածներուն մասին, որուն համար հաշի պիտի տաք», կամ առաքեալ պիտի ըսէ, «Ծօտել ատելի լսող եղէք»: Այս իմաստով ալ, այսպէղ ըսելիքը Մաղմոսներգուն կու գայ ներկայանցնելու թէ պարզ խօսքեր չեն, որ պիտի ըսէ, այլ մտածուած, այդ բոլորին մասին խոկում ունեցած: Իր ըսելիքը օրինակով մը պիտի ըսէ եւ քնարի նուագակցութեամբ ալ այդ խորհուրդին իմաստը պիտի բացատրէ:

Առաջին իսկ բառերը որ կ'օգտագործէ վախ բառն է, «Ես վախ չեմ գգար՝ երբ չար օրեր գան, եւ նենգաւոր թշնամիներ ամէն կողմէ պաշարեն զիս»: Մարդ արարածը որ ունի տարբեր տեսակի թշնամիներ, որոնցմէ ամենանշանաւորը վախ կոչուածն է: Վախ որ մահու չափ կը սարսափեցնէ մարդս: Անոր համար ալ Պօղոս Առաքեալ պիտի ըսէ. «Եթէ Աստուած մեր կողքին է, որմէ պիտի վախնամ»: Այս պարագային վախ չունի երբ չար օրեր կու գան: Նախ յարակ կ'ընէ, որ չար օրեր կրնան գալ, ու պիտի գան: Բայց ինչպէս բացատրել այդ չար օրեր արտայայտութիւնը: Այդ չար օրեր արտայայտութեան մէջ ամէն տեսակի երեւոյթներ կարելի է տեսնել: Օրինակ, հիւանդութիւն, փնտրեալական փրագնապ, ընտանեկան խնդրիներ, քաղաքական անորոշութիւն, նենգաւոր թշնամիներ, որոնք ամէն կողմէ կը պաշարեն, այս կամ այն ձեւով վախ կրնան պատճառել, եւ ահա այն արեւն ամենագորաւոր կարծուած մարդը կը սկսի փրագնապելու: Ահա կը սկսի օրինակներ բերելու. ստացուածքի վրայ վստահութիւն դրած, հարստութեամբ պարծենող: Եւ այսպիսին կը վստահի իր ունեցածին, կարծելով թէ իր ունեցածը զինք պիտի փրկէ: Բայց Մաղմոսներգուն կու գայ յարակօրէն ներկայացնելու, ըսելով, «Հարստութիւնը չի կրնար մարդս փրկել, եւ չի կրնար կեանքը գնել Աստուծմէ, որովհետեւ մարդուս կեանքը ատելի թանկագին է, եւ չի կրնար մահէն փրկել»: Այսօր ալ նոյն փրագնապով բռնուած մարդը, ամէն ինչ կ'ընէ իր կեանքը ազատելու, իր կեանքը երկարացնելու, բայց ի գուր երբ հոգեհար հրեշտակը կու գայ փրանելու զինք, ոչ ոք կրնայ կասեցնել կամ արգիլել: Մի գուցէ այս կամ այն ձեւով կարենալ օր մը ատելի երկարել, բայց այնպէս ինչպէս Ժողովողի գիրքին հեղինակը՝ Մողոմոն իմաստուն պիտի ըսէ, ամէն ինչին ժամանակը կայ, ծնելու եւ մեռնելու: Ուրեմն, երբ ժամանակը կը հասնի, ոչ ոք կրնայ կասեցնել: Երկրորդ, այդ կեանքը ինչպէս կրնայ շահիլ, ոչ իր ունեցած հարստութեամբը: Մաղմոսներգուն նախ յարակօրէն ցոյց կու տայ որ այդ կեանքը Աստուծմէ գնելու, եւ երկրորդ, այդ կեանքը փրկագին մը ունի, որ որեւէ բան չի կրնար փոխարինել: Իսկ այսպէղ մահ ըսելով կը հասկնայ երկուքը, այսինքն՝ ֆիզիքական եւ հոգեւոր, եւ առաւել եւս հոգեւոր: 10-րդ համարը կու գայ ներկայացնելու մահը, ըսելով, թէ իմաստունն ալ կը մեռնի, յիմարն ու անմիտն ալ կը կորսուին: Նախ անխուսափելի է մահ կոչուածը, բայց տարբերութիւն մը կայ, իմաստունն եւ յիմարին միջեւ: Իմաստունի պարագային կը մեռնի, իսկ յիմարի պարագային կը կորսուի: Այսպէղ կորսուիլ ըսելով կը հասկնայ հոգեւոր իմաստով, անոր հոգին կորսուի: Օրինակ, անառակի որդիի պարագային երբ վերադարձաւ հայրը ըսաւ, «Այս որդիս մեռած էր, ողջնցաւ, կորսուած էր, գտնուեցաւ»: Ուրեմն կը տեսնենք, որ որքան ֆիզիքական մահը կայ, սակայն, անոր կողքին նաեւ հոգեւոր մահը, որ այս պարագային իր ազդեցութիւնը, յիմարին եւ անմիտին վրայ: Որովհետեւ իմաստունի պարագային իր

կեանքը կ'ապրի այնպէս մը, որ նոյնիսկ ֆիզիքական մահը ճաշակէ, սակայն անոր հոգին չի կորսուիր, որովհետեւ ինչն է որ պարճառ կըլլայ հոգիի կորուստին, եթէ ոչ մեղքը, որուն համար Աստուածաշունչ մարեանը կըսէ, «մեղքին վարձքը մահ է», եւ երբ Ադամն ու Եւան մեղք գործեցին, երկուքն ալ մեռան, որ կը նշանակէ, հոգեւոր մահը ճաշակեցին: Տակաւին, Քրիստոս պիտի ըսէ, «Մի վախնաք անկէ որ մարմինը կը սպաննէ, այլ անկէ որ հոգին գեհենի, այսինքն՝ մեռելներու աշխարհին արժանի կը դարձնէ»: Որովհետեւ իմաստունը մարդը իր ունեցած եւ իրեն փրուած իմաստութեամբ գիտէ ինքզինք հեռու պահելու մեղքէն: Շարունակելով, «ուրիշներուն ձգելով իրենց սրացուածքները», այն ինչ բանի որ կը վստահէին, ուրիշներու բաժինը եղաւ: Կամ ինչքան ալ շար հողեր ունենան, ինչ որ այսօրուան աշխարհին պատերազմներուն դրդապարճառը, հողային կռիւներ, սակայն Սաղմոսերգուն կու գայ եւ կը յիշեցնէ ըսելով, այդ հողերը ուրիշ բանի պիտի չճառայեն եթէ ոչ գերեզմանի, հոն թաղուելու: Եւ ահա մարդուս փրուած է պարի մը, եւ եթէ հարցնենք ինչ պարի, կարդանք Տրդ Սաղմոսը, քիչ մը վար դասելով հրեշտակներէն, փառքով ու պարուով պսակեցիր զայն: Մարդուս փրուած պարի ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ իր իսկ արարիչին պարկերով եւ նմանութեամբ սրեղծուած ըլլալը: Եթէ այս փրուած պարիին իմաստը եւ արժէքը չենք գիտեր, Սաղմոսերգուն կու գայ եւ կըսէ, ուրեմն կը նմանինք անբան անասուններուն, որոնք բանականութիւն չունին, բնագոյով կ'ապրին, եւ ի սպառ կը կորսուին: Այսպիսի վախճան մըն է որ պիտի ունենան անոնք որոնք ինքնավստահութեամբ եւ ինքնագոհութեամբ կ'ապրին, ոչխարներու պէս մահուան մարմուելու, եւ ուղղակի գերեզման իջնելու: Պիտի ըսենք, արդէն մեռնելէն յետոյ գերեզման պիտի իջնենք, պարզ գերեզմանի մասին չէ խօսքը, այլ՝ այն մեռելներու աշխարհը, որմէ ետ դարձ չկայ այլեւս: Որովհետեւ իմաստուն մարդուն պարագային ուրիշ է վիճակը, «Աստուած զինք պիտի փրկէ մահուան ճիրաններէն»: Ուրեմն, քիչ առաջուան կեանքը փրկելու խնդիրը եթէ այս նախադասութեան հետ համեմարենք, ապա կը նշանակէ, այդ փրկանքը, փրկագինը Աստուած Ինք է որ փրուաւ Իր իսկ Միածինով, Յիսուս Քրիստոսի աշխարհ գալով: Այդ մահէն փրկելու մասին է խօսքը: Եւ ահա իմաստուն մարդը վստահութիւն ունի, որ Աստուած իր քովը պիտի առնէ զինք:

16-19 համարները յիշեցում մըն է որ կ'ընեն մարդուն, ըսելով. «Իրար մի անցնիր երբոր մէկը կը հարստանայ»: Իրար անցնիլ, կը նշանակ մի նախանձիր, մի գրգռուիր, որովհետեւ կրնայ գայթակղութեան պարճառ ըլլալ, եւ ուզես դուն ալ նոյն ընթացքին մէջ ըլլալու: Շիտակը ով պիտի չուզ հարստանալ. զգուշ սակայն, այդ հարստութիւնը պարճառ չըլլայ կործանումի, որովհետեւ կրնայ պարճառ ըլլալ կործանումի; Պօղոս Առաքեալ պիտի ըսէ, «Ամէն չարիքի արմարը արծաթափրութիւնն է»: Զգուշ որ այդ հարստութեան գերին, ստրուկը չդառնայ: Օրինակները շար են Աստուածաշունչին մէջ: Շարունակելով, կը յիշեցնէ, որ ինչքան ալ շար ըլլան հարստութիւնն ու ինչքերը, սակայն, անիկա իր հետ ոտէ բան պիտի չբանի: Որքան ալ անցեալին, օրինակ, փարսոնեան ժամանակահատուածին, երբ փարսոնները կը մեռնէին իրենց հետ իրենց ինչքերն ու առարկաները կը թաղէին, ժամանակ մը յետոյ րեսան, որ այդ ինչքերը հոն են րակաւին, իսկ մարմինը փրած: Թէպէտ իր կենդանութեան պահ մը ինքզինք երջանիկ կը համարէ, կը գովուի իր ձեռք ձգած յաջողութիւններով, բայց նոյն վախճանը կ'ունենայ, ինչ իր հայրերը երթալու եւ խաւար աշխարհին բնակիչ դառնալու, ուր յաւիտենապէս լոյս պիտի չտեսնէ: Անգամ մը եւս յիշեցնելով, կրկնութեան գնով, այն մարդը որ չի հասկնար իրեն փրուած պարիւր, կը նմանի անբան անասուններուն, որոնք ի սպառ կը կորսուին: Հարցումը կը մնայ իւրաքանչիւրիս, հետեւեալը, կը հասկնամ ինձի փրուած պարիւր իմաստն ու արժէքը: Թէ չէ շար յարակ ու պարզ է աւարտը իւրաքանչիւրին.

ՇԱՐԱԿԱՆ-ԱՊՕԹԸ

Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա:
Ամենասուրբ Երրորդութիւն, սուր աշխարհիս խաղաղութիւն:
Եւ Հիւանդաց բժշկութիւն, ննջեցեաց արքայութիւն:
Արի Աստուած Հարցն մերոց, որ ապաւէն ես նեղերոց:
Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա, Յիսուս Փրկիչ մեզ ողորմեա:

Պ*ահապան ամենայնի Քրիստոս,*
աջ է՛ն հովանի լիցի ի վերայ իմ ի տուէ եւ ի գիշերի,
ի նստիլ ի տան, ի գնալ ի քանապարհ,
ի ննջել եւ ի յառնել, զի մի երբեք սասանեցայց.
եւ ողորմեա՛ է՛ն արարածոց եւ ինձ բազմամեղիս: